

КУЛЬТУРА НЕ ЗНАЄ КОРДОНІВ

На базі Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині (Польща) відбулась Міжнародна інтердисциплінарна наукова конференція "Меншість і більшість. Культурні відносини на пограниччі", в якій брали участь фахівці Польщі, України, Литви, Франції, Хорватії, Іспанії, Росії, Туреччини, Боснії і Герцоговини. Аналітики найвищої кваліфікації висвітлювали питання міжкультурних стосунків як важливого чинника формування соціально-політичної ситуації в прикордонних регіонах сусідніх країн зокрема і в системі міждержавних відносин в загальному.

На пленарному засіданні цю проблематику висвітлювали науковці Львівського регіонального інституту Академії державного управління при Президенті України, Вармінсько-Мазурського університету, Острівського університету. Майже 70 доповідачів із 9 країн деталізували тематику конференції упродовж двох днів під час роботи у трьох наукових секціях. У програмі конференції — доповіді п'яти науково-педагогічних працівників нашої академії. Вони працювали у другій секції за змістовим вектором культурних взаємин у польсько-українському пограниччі ХХ століття.

Доктор історичних наук Ірина Скакальська характеризувала "Роль духовенства у розвитку церковно-освітньої справи на пограниччі у міжвоєнний період ХХ ст. (Західна Волинь)", де наголосила, що звернення до релігії, як скарбниці духовної культури людства, в теперішніх умовах набирає особливої актуальності. Доцільно говорити про пограниччя у релігійній сфері: про відносини між прихильниками дерусифікації церкви та консервативними релігійними діячами, про окатоличення православного населення Західної Волині, діяльність православного духовенства на українсько-польському пограниччі, його взаємодію з польською владою. Автор підкреслює важливу особливість: проросійські настрої консервативного православного духовенства загрожували польській державності, тому польська влада почала підтримувати український церковний рух за автокефалію заради здобуття лояльності українців до урядової політики. Вимога дерусифікації православної церкви піднімалася не лише українським духовенством, а й громадянським, і українська інтелігенція поступово звільнялася від атеїзму, набутого від інтелігенції російської, а духовенство під тиском польських законів щодо концентрації парафій поступово зближувалося із населенням. Українізації православної церкви сприяло рішення Священного синоду православної церкви у Польщі щодо вживання української мови в церкві та школі. Завдяки цьому українська мова була запроваджена у Кременецькій школі псаломників, духовній семінарії, духовній дівочій школі. Однак польська урядова політика асиміляції й окатоличення продовжувалась, що спричинювало негативні явища і прояви у соціально-культурній сфері пограниччя. В цих умовах українське православне духовенство формувало національну свідомість українців, боролося за дерусифікацію церкви і чинило опір окатоличенню.

Кандидат мистецтвознавства Лідія Макаренко аналізувала актуальну проблему "Особливості художнього втілення історико-трагічної тематики у творчості українських і польських композиторів". У дослідженні зазначається: мистецтво, як найвищий прояв ментального буття нації, здатне об'єднати націю, забезпечувати її рівноправне співіснування у світі через духовно-культурну взаємодію з іншими націями, забезпечує збереження національної пам'яті. Автор порівнює особливості художнього втілення історико-трагічної тематики у творчості українських і польських композиторів на прикладі творів Лева Колудуба і Кшиштофа Пендерецького. Різноманітність творчості цих двох митців має образну близькість і світоглядну спорідненість, бо вони обоє бачили жахіття воєнних років. У дослідженні вказується, що для підкреслення домінуючої драматично-

кого музею і публічної бібліотеки". Власне з цих заходів і бере початок історія Тернопільського краєзнавчого музею. У роки воєн будівля музею зазнала руйнувань, знищена значна частина експонатів, зникли тисячі цінних книг, вивезені художні цінності. Однак зусиллями працівників музею, громадськості роботу закладу було відновлено і водночас встановлено: музейні втрати спричинені не лише діяльністю німецьких окупантів, а й без-

чинствами органів НКВС, які в однаковій мірі грабували музейні скарби. У дослідженні показано, що характерною особливістю розвитку тернопільського краєзнавства було створення музейної мережі на периферії, і це сприяло збереженню культурних цінностей.

Програма конференції включала наукове повідомлення кандидата історичних наук

Олександра Солов'я "Польсько-радянське прикордоння на Волині у міжвоєнний період (1921 — 1939 рр.)". Державотворчі процеси в Україні та Польщі, як підкреслює автор, проходили майже одночасно і в єдиному геополітичному просторі, але в різних соціально-політичних умовах. Державний кордон проходив через Волинь, розділюючи регіон на польську і радянську частини і перетворюючи його на зону протистояння між залишками українських національних сил і органами радянської влади. Саме супротив експорту комунізму в Європу з Радянської Росії зближував політичні кола Польщі з українськими національними

силами, які були пов'язані з урядом УНР в екзилі. Польські та радянські органи влади в умовах поділу українських земель намагалися впливати на соціально-політичний рух населення по обидва боки кордону. Проте, незважаючи на територіальне і політичне розчленування, Волинь залишалась єдиним культурно-духовним та історично об'єднаним регіоном.

Молодий науковець Ірина Ткачук доповідала про "Рівень освіти та просвітницьку роботу на пограниччі у першій половині ХХ століття (на матеріалах Кременецького повіту)", де висловлює думку, що пріоритетним напрямком діяльності культурно-освітніх організацій Кременеччини того періоду була боротьба за збереження національних традицій, української мови і національної школи, підвищення культурно-освітнього рівня населення, протистояння насильницькій колонізації. Культурно-просвітницький рух був спрямований на формування національної самосвідомості населення краю.

Матеріали конференції будуть опубліковані у Міжнародному збірнику наукових праць.

трагедійної сфери композитори використовують потрібний склад симфонічного оркестру, збільшують групу мідних духових інструментів, і цим символізують напругу і масштаби боротьби народу за незалежність. Спільна авторська риса їх композиторського почерку — орієнтація на експресіоністську стилістику в драматично загострених фрагментах твору, що допомагає глибше сприйняти конфлікт людини із зовнішніми обставинами. Композитори застосовують різноманітні поліфонічні прийоми, підпорядковуючи їх глибокому філософському змісту твору, де прагнення до свободи і терор протидіють один одному. В загальному, драматургія їхніх творів відображає глибокий ідейний зміст, який спрямовується на всебічне переосмислення трагічних сторінок історії власного народу.

"Доля експонатів Тернопільського краєзнавчого музею під час Першої та Другої світових воєн" стала предметом дослідження кандидата історичних наук Галини Сеньківської. Автор повідомляє: ідея створення музею в Тернополі належала членам освітнього товариства "Народна школа", які в 1906 році розпочали "заходи для заснування хоча би скромного польсь-

"КРАСА КРЕМЕНЦЯ" — У ПОЛЬЩІ

У рамках Міжнародної літературно-мистецької зустрічі "Діалог двох культур-2015" пройшов V Міжнародний фотографічний пленер з участю польських та українських фотомайстрів. Учасники пленеру відвідали і зафіксували у фотознімках мальовничі краєвиди і історичні архітектурні споруди Кременця, Почаєва, Збаража, Вишнівця, Жовкви та Львова.

У Музеї Ани та Ярослава Івашкевичів у польському місті Ставіско Кременець був показаний на двох фотовиставках. Перша частина "Великі майстри фотографії Кременця 30-х років ХХ століття" висвітлює 34 знімки видатних фотомайстрів минулого С.Схейбала, Л.Гроновського, Г.Германовича, де зафіксовані дерев'яні польські маєтки, вуличні сцени і портрети жителів міста. Автори були представниками мистецького

оточення, які могли похвалитися значними успіхами, у тому числі участю у численних виставках за кордоном, у тому числі в Сполучених Штатах і Японії. Як сказала під час відкриття вернісажу її організатор Ганна Гроновська-Шанявська, ці красиві зображення вижили 80 років, і здається, що вони переживуть наступні 100 років.

Друга частина фотовиставки "Краса Кременця" представляє в свою чергу твори, створені під час V Міжнародного фотографічного пленеру. Поряд з фотографіями Яна Складовського, Томаса Верзейського, Малгожати Завадської відвідувачам музею були представлені роботи кременчан Володимира та Віталія Чумакевичів, Валерія Ольшанського та фотохудожника нашої газети Петра Данилюка. Ці фотографії показують сучасний Кременець та його жителів. За висловом куратора виставки Томаса Верзейського, Кременець — це місто, що має свою неповторну атмосферу і якісь меланхолії.

Під час відкриття фотовиставки відбувся концерт польських та українських музикантів і показано фільм про місто Юліуша Словацького.

СИМПОЗИУМ МИТЦІВ

У польському місті Островець-Свентокшиський проходив V Міжнародний мистецький симпозіум "Зустріч у Кременці", учасниками якого стали 16 художників з Польщі, України, США, Болгарії, Сербії, Німеччини, Італії, Швеції.

Організаторами художнього пленеру виступили ODIN Association (Краків) спільно з Галереєю BWA Ostrowiec. Пленер було започатковано в 2010 році Товариством ODIN і Кременецьким гуманітарно-педагогічним інститутом ім. Тараса Шевченка з метою відновлення традиції проведення міжнародних художніх пленерів на Кременеччині.

Перші три зустрічі пройшли на базі нашого навчального закладу, а наступні (у зв'язку з воєнними подіями) — на території Польщі. 2014 року учасників Міжнародного симпозіуму приймало польське місто Обша.

Цьогоріч на ODIN Forum of Innovation Association нашу країну представляли асистент кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької ОГПА ім.Тараса Шевченка Світлана Ткачук, яка виконувала пейзажі

з натури (етюди) й архітектурні пейзажі околиць м. Островець-Свентокшиський, та викладач педагогічного коледжу Тетяна Балбус, котра зображувала декоративні творчі панно.

Митці з інших країн віддавали перевагу творчим роботам-абстракціям та графічним малюнкам.

Учасники Симпозіуму відвідали замок Кшиштопур в м.Уязд, Археологічний музей, Копальню кременю та монастир Ордену Бенедиктів в Островці-Свентокшиському, а також провели сеанс арт-терапії для підопічних місцевого Будинку інвалідів.

